

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om værn for dyr.

(Første behandling findes i tidenden sp. 2168, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 963).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Hjortnæs: Et flertal, bestående af regeringspartierne medlemmer af udvalget samt de ærede medlemmer frk. Helga Pedersen og hr. Skræppenborg-Nielsen, indstiller lovforslaget til vedtagelse uændret. Et mindretal, bestående af venstres og de konservatives medlemmer med undtagelse af det ærede medlem frk. Helga Pedersen, indstiller lovforslaget til vedtagelse med to ændringsforslag, som går ud på, at man eventuelt kan få lov til fremvisning af dresserede dyr ved cirkusforestillinger m. v. og dressur af dyr med sådan forevisning for øje med justitsministerens tilladelse.

Flertallet har ikke kunnet gå med hertil, og jeg skal på flertallets vegne anbefale at stemme imod disse ændringsforslag.

Jeg gør i øvrigt opmærksom på, at vi under et samråd med finansministeren har drøftet, hvorvidt forlystelsesafgiften for cirkus kunne ophæves, samtidig med at denne lov træder i kraft. Ministeren har svaret, at der er nedsat et udvalg af embedsmænd til at undersøge spørgsmålet om forlystelsesafgiftens størrelse i fremtiden, og at han, når den udvalgsbetænkning foreligger, vil tage stilling til afgiftens størrelse

for cirkusforestillinger. Det har udvalget taget til efterretning, og med disse bemærkninger skal jeg på min gruppes vegne enstemmigt anbefale, at man stemmer for lovforslaget i den skikkelse, hvori det blev fremsat.

Raunkjær: Vi er nogle medlemmer i udvalget, der har stillet ændringsforslag til det fremsatte lovforslag om ændring af lov om værn for dyr. Når vi også fra venstre har stillet disse ændringsforslag, er det, fordi vi synes, den højtærede ministers lovforslag er for vidtgående, for rigoristisk. Vi kan gå med til et forbud mod de omrejsende menagerier, men vi synes, at forslaget om forbud mod dressur og fremvisning af vilde dyr i cirkus bør ændres hen i retning af den engelske lov om, at der skal søges tilladelse, som kan gives, hvis visse i loven bestemte forudsætninger er opfyldt, altså en licensordning i lighed med den engelske, som vi også henviste til ved første behandling af dette lovforslag.

Vi har i udvalget fået udtalelser fra det veterinære sundhedsråd, som går ud på, at det er overvejende sandsynligt, at dressur og fremvisning af vilde dyr kan udføres, så der ikke er tale om, at der påføres dem skade eller alvorlig smerte. Det er også medvirkende til, at vi har udarbejdet ændringsforslaget. Samtidig tror vi, at vi ved at stille krav til bure, opholdsrum m. v. er med til at højne dyrenes velfindende på et bredere plan. Vi tror, det kan være medvirkende til dyrevenlighed på et mere realistisk plan, idet cirkusbranchen er international. Ved at stille krav til bure, opholdsrum m. v. herhjemme tror vi, at disse bedre vilkår for dyrene her vil følge med til udlandet, til de lande, hvor de ikke har de stærke forbudsbestemmelser som regeringens lovforslag. I modsat fald tror vi at dyrene blot bliver overflyttet til udlandet uden de eventuelle forbedringer. England er et gammelt kulturland, og vi mener, det er fuldt rimeligt at følge bestemmelserne i dets lov om vilde dyr.

Som omtalt i betænkningen har vi diskuteret cirkusforlystelsesafgiftens bortfald. Vi har i venstre fundet det rimeligt, at afgiften bortfaldt eller blev nedskåret, især hvis regeringsforslaget bliver gennemført, da det jo yderligere vil vanskeliggøre

[Raunkjær.]

cirkus' eksistensgrundlag. Vi finder det rimeligt, at cirkus får så gode arbejdsvilkår som vel muligt, da vi synes, at den folkelige fornøjelse, det er at komme i cirkus, skal bevares. Det er særlig i landdistrikterne, hvor der i forvejen ikke er så mange chancer for adspredelse, cirkus har betydning, og det synes jeg man må være stærkt opmærksom på.

Som en naturlig konsekvens af vore ændringsforslag vil jeg altså anbefale, at man stemmer imod regeringsforslagets affattelse af § 6, stk. 2 og stk. 4, og i stedet for stemmer for vore ændringsforslag angående lovens § 6, stk. 2 og 4.

Som jeg også gjorde opmærksom på ved første behandling, appellerer det foreliggende lovforslag til følelserne, og jeg vil gøre opmærksom på, at et par enkelte medlemmer af venstre ikke vil stemme for vore ændringsforslag, men sandsynligvis vil følge regeringen.

Niels Ravn: Det lovforslag, vi her behandler, påkalder i endnu stærkere grad end det foregående, lovforslaget om hunde, det følelsesbetonede, og det er også kommet meget stærkt frem under udvalgsbehandlingen.

Det har vist sig meget vanskeligt at få fastslået, hvad lovforslaget egentlig drejer sig om, idet vi på trods af mange henvendelser og mange forespørgsler på højeste sagkyndige sted endnu ikke, så vidt jeg har fulgt med, har fået fastslået, hvad et vildt dyr egentlig er; en definition af et vildt dyr har det ikke været muligt at give under det arbejde, vi har haft med denne lovgivning. Alene det gør, at man bliver betænkelig ved den kategoriske udformning, som den højtærede minister har givet lovforslaget.

Vi har alligevel fået visse oplysninger om, hvordan man betragter vilde dyr eller de dyr, man benytter i cirkus og andetsteds til optræden.

På direkte forespørgsel fik vi af de repræsentanter, der var til stede fra et cirkus, at vide, at det ikke var muligt at indfange et vildt dyr, af hvad art det end måtte være, i junglen og tæmme og afrette det til optræden i cirkus eller andetsteds.

Alle de dyr, som man arbejdede med og havde underkastet dressur, var dyr, der var født i fangenskab og opvokset i tilknytning til mennesker, altså dyr, der måske nok ifølge den gængse opfattelse var vilde dyr, men som i hele deres levevis var tamme dyr. Samtlige vore husdyr har også på et eller andet tidspunkt været vilde dyr, som så i deres samkvem med mennesker er blevet det, vi kalder tamme dyr.

Man har også været inde på problemet om at afrette sådanne dyr uden at benytte tvangsmidler, midler, der på den ene eller den anden måde påfører dyrene ubehag eller smerte, for at sige det endnu stærkere, og her har forskellige opfattelser været fremme. Nogle mener det ene, og andre mener det andet.

Nu er jeg i den situation, at jeg i mine unge dage beskæftigede mig noget med dressur af dyr, måske ikke vilde dyr i egentlig forstand, for det var hunde, men hunde er jo også en slags rovdyr, og min erfaring er den, at det er komplet umuligt at dressere sådanne dyr, hvis man på noget tidspunkt øver vold imod dem. Man kan give dem en tilrettevisning i form af en kraftig udtalelse, måske et lille ryk i halsbåndet eller noget i den retning, men afstraffer man virkelig et sådant dyr under dressur, er det ikke muligt at få et virkelig arbejdende dyr ud af det, så har man forskertset sine muligheder fremover. Jeg vil tro, at noget tilsvarende må gælde for de dyr, vi i forbindelse med dette lovforslag forestiller os, når vi taler om vilde dyr: løver, tigre o. s. v. Derfor tror jeg altså ikke på, at man ved oplæring af disse dyr i mindste måde kan benytte voldsmetoder; så er resultatet på forhånd forskertset. Det er nødvendigt, at man benytter milde metoder, at man oplærer dyrene gennem en i allerhøjeste grad lemfældig omgang med dem. Dels gennem leg, dels gennem ros og til dels også ved hjælp af føde, når de gør det, man ønsker, får man dem til at foretage det, de skal.

Vore ændringsforslag afviger i princippet i og for sig ikke fra ministerens forslag, hvor der i § 1 står, at lovens § 6, stk. 4, skal affattes således: Justitsministeren kan meddele undtagelse fra bestemmelserne i stk. 2 — altså vedrørende forbuddet. Mindretallets

[Niels Ravn.]

ændringsforslag under nr. 1 går ganske enkelt ud på at udvikle nærmere, hvorledes denne dispensation kan gives, og under hvilke forhold man kan tænke sig den givet. Vi har i den forbindelse henvist til de engelske bestemmelser. Vi ved jo alle, at England har ord for at være et af de mest dyrevenlige lande i verden, og derfor har vi fundet det rimeligt at tage vort udgangspunkt dér. Den dispensation, ministeren ifølge sit eget lovforslag kan meddele, skal ganske enkelt kunne meddeles efter de retningslinjer, som ændringsforslaget giver udtryk for: dyrenes opholdssteder, de, der omgås dyrene, og den virksomhed — cirkus eller hvad det nu er — som har med disse dyr at gøre, skal godkendes af ministeren efter samråd med veterinærpolitiet.

Under iagttagelse af disse bestemmelser finder vi det rimeligt, at der fortsat bliver mulighed for at fremvise disse dyr, hvis det ønskes. Så vidt man kan se, vil kun et enkelt rent dansk cirkus blive ramt af disse bestemmelser. Såfremt man ønsker at underkaste sig de krav, som ministeren efter samråd med de nævnte instanser måtte stille, kan vi ikke se noget urimeligt i, at man så får lov til at fortsætte den virksomhed i fred, som man har haft gennem mange år — efter hvad jeg forstår ved enkelte lejligheder til forargelse for nogle. Det var imidlertid ikke det cirkus, jeg tænkte på her; det var et tilrejsende, udenlandsk cirkus, der var tale om. Men jeg ved lige så sikkert, at det har været til glæde for mange andre, at man har kunnet se disse dyr optræde, og jeg tror, det er alt for rigoristisk at give ministeren den foreslåede bemyndigelse, en in blanco bemyndigelse til at bestemme, hvorledes det skal være på dette område. Den højtærede minister har jo givet os klar besked om, hvorledes han har tænkt sig at administrere loven, nemlig ved ikke at give nogen dispensationer. Det er den højtærede ministers stilling, og det vil så være gældende i den højtærede ministers embedstid; men der

kan som nævnt komme en anden minister, der har en anden indstilling. Dette giver usikkerhed, og også af den grund finder vi, at vort ændringsforslag, hvori det nærmere præciseres, hvad det er, man tænker på, samt angives, hvorledes denne dispensationsbestemmelse skal udføres i praksis, er bedre.

Ud fra disse betragtninger skal jeg anbefale, at man stemmer for de af et mindretal stillede ændringsforslag.

Else-Merete Ross: Mindretallets ændringsforslag må jeg anbefale at stemme imod.

For mig er det afgørende, at selve princippet: at vilde dyr ikke skal kunne dresseres og fremvises til vor forlystelse i cirkus og lignende steder, bliver slået fast, og det falder jo helt væk ved ændringsforslagene.

Jeg ved godt, at påstand står imod påstand angående dressur, men i hvert fald så længe jeg ikke føler mig absolut overbevist om, at det ikke er, hvad jeg vil kalde dyrplageri at dressere dyr, mener jeg det er en stor fordel, at vi får denne lovændring, som jeg gerne vil tilslutte mig. Jeg havde ganske vist ønsket, at vor dyreværnslov var kommet endnu mere på linje med de noget strengere bestemmelser i den norske og svenske lovgivning; men selv om det ikke er tilfældet, kan jeg på mit partis vegne give tilslutning til lovforslaget.

Skræppenborg-Nielsen: Jeg skal kun sige, at mit parti med den allerstørste glæde kan anbefale det foreliggende lovforslag til vedtagelse uændret.

Iver Poulsen: Mit parti kan ikke støtte de stillede ændringsforslag. Den bemyndigelse, som ændringsforslaget vil tildele justitsministeren, har justitsministeren faktisk allerede igennem lovforslagets § 6, stk. 4, hvorefter justitsministeren kan dispensere fra bestemmelsen om vilde dyrs fremvisning i cirkus m. v.

Men så er der noget i dens ændringsforslag, som er meget påfaldende for mig; det

[Iver Poulsen.]

foreslås, at den, der ønsker at dressere dyr til fremvisning, skal have tilladelse dertil, og så står der:

„Tilladelse, der meddeles af justitsministeren, kan kun udstedes til personer, som af de veterinære myndigheder... skønnes egnede hertil.“

Og så står der videre, at andrageren skal være ædruelig.

Ja, i al beskedenhed sagt kan danske dyrlæger udføre mange forskellige ting, men jeg tror, at jeg i hvert fald har hovedparten af min stand bag mig, når jeg beder standen fritaget for at skulle til at afgøre, om en person er egnet eller uegnet — forudsat at han ikke har fået fængselsstraf for dyremishandling — til at dressere dyr. Det er ikke et veterinært spørgsmål. Naturligvis kan vi se, om en person er ren i travet eller er lam. Men det er ikke det, der er tale om. Her er der tale om noget ganske andet, som ikke er et veterinært spørgsmål, og jeg synes, det er meget forkert at drage veterinærerne ind i en sådan afgørelse.

Med hensyn til spørgsmålet om ædruelighed — ja, hvad forstår man ved ædruelighed? Jeg vil i hvert fald meget nødig være den veterinær, der skal afgøre, om en mands ædruelighedsgrad er en sådan, at han er værdig til at dressere dyr.

Jeg må måske have lov til lige at fortælle en lille anekdote fra den kgl. veterinær- og landbohøjskole, hvor en for længst afgået professor efter sigende skulle have sagt følgende: ved en hestebedømmelse kan man sige om en hest, at den har noget, man kalder en sok; det vil sige, at en hest, der i øvrigt ikke er hvid, har hvid pibe, kode og krone. Så kunne det jo ske, at en veterinærstuderende i sin beskrivelse af en hest kom for skade at sige, at den havde en hvid sok, hvilket blev meget unødigt optaget, fordi en sok altid er hvid. Det er, sagde professoren, efter definitionen noget sludder, det er dobbelt konfekt. Det er det samme, som man ville sige en fortrukken dyrlæge. Det er også dobbelt konfekt, for en dyrlæge er altid fortrukken, hævdede professoren, hvis bedømmelse enhver ved er forkert; men den viser, hvor vanskeligt det er at udtale sig om andres ædruelighed.

Og nu vil man så have mennesker af denne stand til at afgøre ædruelighedsgraden hos

de mennesker, der søger om lov til at foretage dressur. Jeg synes, vi er ved at komme en lille smule for langt ud, og jeg kan sige, at mit parti ikke vil stemme for, men tværtimod må stemme imod ændringsforslagene.

Det ærede medlem hr. Raunkjær udtalte, at venstre gerne ville bevare den mulighed, som landboungdommen har i dag til at gå i cirkus. Det er noget, som slet ikke har noget med dette lovforslag at gøre, for cirkus vil blive ved at bestå. En cirkus har som oftest mange numre, men kun ét stort dyrenummer, og derfor vil det efter min mening overhovedet ikke få nogen betydning, hverken for cirkusfornøjelsen eller for cirkusindtægten, om man gennemfører de stillede ændringsforslag, som mit parti som sagt må stemme imod.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Også i dette tilfælde vil jeg gerne takke for den overordentlig interessante og dybtgående udvalgsbehandling. Jeg må imidlertid anbefale at stemme imod de af mindretallet stillede ændringsforslag. Jeg opfatter det derhen, at hvis disse ændringsforslag bliver vedtaget, skal tilladelsen til fremvisning eller dressur af vilde dyr gives, når de i ændringsforslag nr. 1 nævnte betingelser er opfyldt, nemlig når de veterinære myndigheder skønner, at den pågældende er egnet dertil, når det godtgøres, at han er ædruelig — hvordan det nu end skal godtgøres og af hvem — og at han har et indgående kendskab til de dyr, tilladelsen omfatter, og endelig at han ikke er straffet for dyrplageri. Jeg opfatter det sådan, at når disse betingelser er opfyldt, skal tilladelsen gives. Det er den engelske ordning, og vi vil dermed efter mit skøn ikke have nået det, som i hvert fald jeg tilsigter med dette lovforslag.

Det er de principielle spørgsmål, naturligvis, som har givet anledning til meningsudveksling. Der er først dette problem: hvad er vilde dyr? Det har vi diskuteret indgående i udvalget, og jeg har for min del sagt, at dyr, der her i landet ikke er husdyr, må opfattes som vilde dyr. Jeg bestrider ikke den gengivelse af mine udtalelser, som det ærede medlem hr. Niels Ravn kom med: at dispensationsbestem-

[Justitsministeren.]

melsen vil blive anvendt i yderst sjældne tilfælde, så længe jeg har med det at gøre.

Jeg må give det ærede medlem fru Else-Merete Ross ret i, at der kommer jo udtalelser fra mange sider om dette problem, hvorvidt dressur indebærer dyrplageri eller ej. Nu hørte vi udtalelser derom fra det ærede medlem hr. Niels Ravn, som havde dresseret rovdyr, dog de mindre rovdyr, og havde gjort det med al den venlighed, som vi ventede det ærede medlem vil udvise både over for mennesker og dyr. Men vi har også modsatte udtalelser om, at dressur lader sig kun gennemføre ved anvendelse af vold og sult. Det, det ærede medlem nævnte, at de dyr, der er fanget ind fra friheden, ikke kan dresseres, modsiges af andre sagkyndige. Det hele er uafklaret.

For mig er to ting afgørende. Den ene er det umiddelbare indtryk, jeg får, når jeg overværer sådanne forestillinger, og den anden er, at næsten under alle omstændigheder indebærer transporten af vilde dyr et væsentligt moment af dyrplageri.

Det ærede medlem hr. Raunkjær gjorde den bemærkning over for dem, der fastholdt det oprindelige forslag, at her spillede følelserne en stor rolle. Jeg synes, det ærede medlem sagde det ligesom en lille smule hånligt over for os andre. Jeg blev derfor så glad, da det ærede medlem sagde, at denne svaghed spores også hos dele af venstre.

Vagn Bro: Jeg skal kun gøre et par enkelte bemærkninger, idet jeg ganske kan tilslutte mig de udtalelser, som det ærede medlem hr. Raunkjær og det ærede medlem hr. Niels Ravn har fremsat.

Den højtærede minister talte om, at det var en meget dybtgående behandling, der var blevet givet i udvalget. Jeg må nu ærligt talt sige, at det har da ikke givet nogen særlige resultater. Spørgsmålet om, hvad vilde dyr er, står endnu hen i det uvisse. Den højtærede minister sagde under behandlingen af det foregående lovforslag, at nu kunne vi se på hele problemet mellem anden og tredje behandling, og jeg vil meget håbe, at det samme gælder for dette punkt, så vi måske ved tredje behandling kunne sige, at vi virkelig havde gennemført en dybtgående behandling.

Må jeg så endelig gøre den bemærkning både til den højtærede justitsminister og til det ærede medlem hr. Iver Poulsen, at det forekom mig, at de fremsatte en meget indsnævrende fortolkning af ændringsforslag nr. 1, som vi har stillet til § 1. Jeg forstod nemlig for det første, at det ærede medlem hr. Iver Poulsen mente, at nu blev denne sag også med hensyn til straf og også med hensyn til ædruelighed overgivet til den stedlige dyrlæge. Aldeles ikke. Nej, hovedbestemmelsen er, at tilladelser, der meddeles af justitsministeren, skal til forudsætning have, at de veterinære myndigheder udtaler sig om det, de har forstand på. Straffene skal den højtærede minister nok finde i straffeattesterne; ædruelighed svarer ganske til ædruelighed i spørgsmålet om at køre bil, så der er en vid margin for den højtærede minister med hensyn til retningslinjerne.

Jeg ville kun gøre disse bemærkninger i håb om, at en virkelig gennemgribende forhandling af spørgsmålet om, hvad der forstås ved vilde dyr, måtte blive gjort til genstand for behandling inden tredje behandling.

Niels Ravn: Det ærede medlem hr. Iver Poulsens karakteristik af den stand, som vi begge tilhører, skal jeg lade stå for det ærede medlems egen regning og skal ikke optage en diskussion på det grundlag. Jeg forstår derimod ikke, at det ærede medlem netop i kraft af sin faglige stilling ikke forstår, hvad udtrykket veterinærpoliti dækker over. Det siger ordet i sig selv: samarbejde mellem veterinærer og politi, hvor det er veterinærernes opgave at tage sig af de problemer, der har relation til dyrene, og hvor politiet tager sig af de mere menneskelige betonedede problemer. Så kan man naturligvis mere sig med at optage en diskussion om udtrykket ædruelige personer. Det er et udtryk som bruges mange gange, når man taler om en person af almindelig hæderlig vandel.

Med hensyn til selve problemet vilde dyr må jeg konstatere, at vi stadig står på samme stadi, som vi gjorde i udvalget. Ingen er i stand til at give en definition af, hvad et vildt dyr er. Jeg forstod på det ærede medlem fru Else-Merete Ross, at det radikale venstre er imod al dressur af

[Niels Ravn.]

dyr. Men dressur er jo fortsat tilladt efter lovforslaget, som det er fremsat af ministeren. Det er kun vilde dyr, som ikke må dresseres. For mig er det ganske uklart og fortsat helt uafklaret, hvorvidt dressur i og for sig er mere generende for det ene dyr end for det andet dyr. Det afgørende er jo ikke, om man får fastslået begrebet vilde dyr; det afgørende er, hvorledes dyrene føler dressuren. Nu skal jeg ikke komme ind på dyrepsykologi, det vil tage for lang tid. Men for mig er der ingen tvivl om, at ud fra hestens anatomiske bygning vil det være meget mere ubehageligt for en hest end for et rovdyr at blive underkastet dressur. Den smidige natur, som et rovdyr har, generes ikke af at måtte foretage de krumspring, som der er tale om, men for en hest med dens stive bygning og dens muskulatur og sener og bånd tror jeg ikke det er særlig behageligt at gå på bagbenene eller lave andre kunster. Det vil dog fortsat være tilladt.

Det hele, sagde den højtærede justitsminister for lidt siden, er uklart. Og det er situationen i en nøddeskal. Det hele er uklart. Og netop derfor vil vi ikke være med til at give en sådan vidtgående dispensationsret. Der er overhovedet intet klaret op, og derfor har vi stillet vore ændringsforslag, der i hvert fald i nogen grad klarer de ting op, som den højtærede minister også her har givet udtryk for stadig er uafklarede.

Skræppenborg-Nielsen: Under henvisning til Hartvig Frisch fremkom den højtærede justitsminister under den foregående sags behandling med nogle udtalelser om, hvordan man bar sig ad i gamle dage, når stillede ændringsforslag ikke blev vedtaget. De samme betragtninger må vel gælde også her ved de af et mindretal stillede ændringsforslag, ikke sandt, højtærede justitsminister? Eller måske er den højtærede justitsministers betragtninger kun gældende, når det er mit parti, der stiller ændringsforslag?

Iver Poulsen: Jeg vil gerne sige et par ganske få ord til de ærede medlemmer hr. Vagn Bro og hr. Niels Ravn. Jeg vil bede dem om at læse deres eget ændringsforslag, hvor der står, at en ansøger om tilladelse

til at udøve dressur skal henvende sig til justitsministeren, og så står der: „Tilladelse, der meddeles af justitsministeren, kan kun udstedes til personer, som af de veterinære myndigheder skønnes egnede hertil.“

Jeg ved udmærket godt, hvilket arbejdsfelt veterinærpolitiet har, eftersom jeg selv tilhører veterinærpolitiet i Viborg amt. Vi har i hvert tilfælde aldrig været stillet over for en opgave, hvor en politibetjent og en dyrlæge i veterinærpolitiet skulle afgøre, hvorvidt en mand er egnet til det ene eller det andet. Det er veterinære spørgsmål, vi skal have med at gøre; og det var det, jeg fremhævede. Jeg kan ikke sige andet, end at man her vil henlægge en opgave til veterinærmyndighederne, som de ingen forudsætninger har for at løse og efter min bedste overbevisning sandelig heller intet ønske har om at blive blandet ind i.

Helga Pedersen: Der har været sagt adskilligt om det vanskelige problem, hvad man skal forstå ved udtrykket vilde dyr, og det er for så vidt beklageligt, at vi må erkende, at vi ikke i udvalgets arbejde er nået til en bestemt afgrænsning af dette begreb. Det vil altså sige, at man i virkeligheden vil overlade afgrænsningen til en eventuel praksis og en eventuel domstols praksis.

Jeg synes, det vil være rigtigt at fremkomme med den udtalelse, der på et ret sent tidspunkt blev fremsendt til udvalget fra formanden for Foreningen for Dyrenes Beskyttelse i Danmark, lektor Hans Hvass, som vel må siges at være en af de meget sagkyndige på dette område. Han skrev til os, at han efter at have tænkt over spørgsmålet om, hvad et tamt dyr er, var kommet til det resultat, at et tamt pattedyr er et dyr, der tilhører en af de arter, der her i Danmark i almindelighed holdes som husdyr, altså heste, okser, svin, får, geder, hunde og katte, og at modsætningsvis andre pattedyr måtte betragtes som vilde dyr, selv om de eventuelt holdes som tamdyr i fremmede lande. Jeg synes i hvert tilfælde, at denne afgrænsning er værdifuld for den praksis, som vil blive indledt omkring denne lov. Det er naturligvis ganske klart, at dressuren virker forskelligt og dressurmuligheden er forskellig for de forskellige

[Helga Pedersen.]

dyr, men jeg synes, at der her er noget brugbart.

I tilslutning til debatten omkring det ændringsforslag, der er stillet af flere af mine partikolleger, et ændringsforslag, som jeg ikke har kunnet tiltræde, vil jeg gerne sige, at en af grundene til, at jeg ikke kan tiltræde dette forslag, er, at jeg mener, at den udelukkelse, man tilsigter ved at stille krav om, at den pågældende skal være ædruelig, og at man skal have vidst noget om hans virksomhed som medhjælp og om, hvorvidt han har været straffet o. s. v., kan jeg ikke se er meget værd, når man betænker, at de personer, det her drejer sig om, i langt overvejende grad for ikke at sige i alle tilfælde er udlændinge, og at de oplysninger, man får frem om dem fra straffe-registre og straffeattester, i mange, mange tilfælde må betragtes som værdiløse.

Endelig vil jeg stille et enkelt spørgsmål til den højtærede minister. I lovens § 6, stk. 4, bevarer vi en dispensationsbestemmelse, og den højtærede minister har sagt, hvad jeg mener er helt rigtigt, at denne dispensationsbestemmelse kun bør benyttes i meget sjældne tilfælde. Jeg vil derfor gerne spørge ministeren, om det kan tænkes, at denne bestemmelse skal benyttes både vedrørende § 6, stk. 2, første punktum, og vedrørende andet punktum. Endelig vil jeg gerne spørge, om det ikke er en overvejelse værd, at vi afskaffer den dispensationsmulighed.

Hjortnæs: Grunden til, at jeg igen tager ordet her, er, at jeg egentlig er meget ked af, at det ærede medlem hr. Vagn Bro drog de indgående forhandlinger, der er foregået vedrørende disse problemer i udvalget, i tvivl. Det forekommer mig endvidere, at det er lidt frimodigt, fordi det ærede medlem hr. Vagn Bro jo ikke kan være uvidende om, at vi fra udvalgets side gang på gang har gjort forsøg på at holde udvalgsmøder, hvor det ærede medlem kunne komme til stede. Det har ikke været muligt, og når det er tilfældet, forekommer det mig, at det er lidt frimodigt at drage den indgående forhandling om disse problemer i tvivl. Det spørgsmål, der har været draget frem her, er, hvad vilde dyr er, og det er rigtigt, at vi ikke er kommet til

en fuldstændig klargørelse. Men ét har vi i hvert fald været helt klar over, og det er, at transporten af vilde dyr er meget vanskeligere end transporten af tamme dyr, og dette må være af afgørende betydning, når vi skal tage stilling til problemet. Det er også det, vi har taget hensyn til, og det forekommer mig derfor, at det vil være rimeligt, at man stemmer for lovforslaget.

Vagn Bro: Med nogen forundring hørte jeg det ærede medlem hr. Hjortnæs tale om min nærværelse i udvalget. I hvert enkelt tilfælde har jeg givet mit partis ordfører eller den ærede formand for udvalget meddelelse om, hvor jeg her i dette hus har været til stede til andre møder. Jeg må derfor sige, at det var en efter min mening meget lidt virkningsfuld udtalelse. Jeg lægger dog mere vægt på, at der nu forestår en nøjere gennemgang, og hvis det ærede medlem under den fornyede udvalgsbehandling blot vil sørge for, at jeg får dags varsel, skal jeg nok møde.

Det glæder mig i øvrigt, at det ærede medlem frk. Helga Pedersen giver udtryk for, at vi ikke har tilendebragt denne sags undersøgelse. Det ærede medlem nævnte, at en af grundene til, at det ærede medlem ikke kunne tiltræde vort ændringsforslag, var, at afgrænsningen af dem, der skulle have tilladelsen, ikke var tilstrækkelig undersøgt. Jeg forstår altså, at vi står over for en betydelig udvalgsbehandling mellem anden og tredje behandling.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Må jeg sige til det ærede medlem hr. Skræppenborg-Nielsen — og det er mig meget magtpåliggende at få det sagt — at den refererede udtalelse ikke var specielt vendt mod socialistisk folkeparti. Det ærede medlem nævnte vide, at det ville ligge mig uhyre fjernt.

Til det ærede medlem hr. Vagn Bro vil jeg gerne sige, at under den kommende udvalgsbehandling kan vi jo søge at nå frem til enighed om, hvad der skal forstås ved vilde dyr, og eventuelt nedfælde nogle betragtninger herom i en tillægsbetænkning. Jeg har i udvalget givet udtryk for den opfattelse, at jeg forstår begrebet vilde dyr derhen, at det er dyr, der ikke holdes

[Justitsministeren.]

som husdyr her i landet, og jeg havde egentlig fået den opfattelse, at det også var udvalgets opfattelse. Men jeg erkender, at man kan diskutere, om man skal gå det skridt videre, som nordmændene er gået f. eks., når de siger, at dyr, der er husdyr i andre lande, heller ikke omfattes af begrebet vilde dyr. Det kan vi diskutere.

Må jeg så i anledning af dette geniale ændringsforslag, som det ærede medlem hr. Vagn Bro forsvarede med så stor iver, sige: når det ærede medlem nu mener — og det blev vist også udtrykt af det ærede medlem hr. Niels Ravn — at det er politiet og i sidste instans mig, der skal undersøge, hvorvidt den pågældende nu har godtgjort at have tilstrækkeligt kendskab til dyr, hvad det alt sammen drejer sig om — hvad er det så, veterinærmyndighederne skal udtale sig om? Skal de bare sige, om de kan lide manden eller ej? Det fremgår bestemt ikke klart af ændringsforslaget. Derfor synes jeg ikke, det er så fremragende. Men det, som for mig er afgørende, er, at gennemfører vi dette ændringsforslag, så tillader vi fremvisning og dressur af vilde dyr, blot disse betingelser er opfyldt.

Det ærede medlem hr. Niels Ravn bebrejdede mig, at jeg har sagt, at det hele var uklart. Det har jeg sagt om det spørgsmål: hvad er dressur, dyrplageri eller ej? netop fordi vi har fået erklæringer herom, som er direkte modstridende. I 1958 får jeg en erklæring fra det veterinære sundhedsråd, som anbefaler forbud mod dressur, og i 1962 får jeg en erklæring, som siger: lad det passere. Der er en uklarhed, og derfor sagde jeg, at for mig har det afgørende været det umiddelbare indtryk i forbindelse med, at transporten næsten altid indebærer et moment, et væsentligt moment, af dyrplageri.

Endelig vil jeg sige til det ærede medlem frk. Helga Pedersen, at jeg vil være villig til at ændre stk. 4 derhen, at dispensationen kun vedrører stk. 2, første punktum, og ikke andet punktum.

Bækgaard: Efter at jeg har siddet og hørt så megen veltalenhed om en så ubetydelig sag, og da jeg endnu ikke er blevet klar over, hvad der er vilde dyr uden for

denne sal, og hvad der er fromme mennesker inden i, så må I stemme, hvordan I vil, jeg vil lade være.

Helga Pedersen: Jeg vil kun til det ærede medlem hr. Vagn Bros slutninger om min opfattelse vedrørende udvalgsbehandlingen sige, at mine bemærkninger vedrørende ændringsforslaget angik alene formuleringen. Hvis jeg havde ment, at vi ikke havde tilendebragt udvalgsbehandlingen på tilstrækkelig grundig måde, så ville jeg, som det er skik, have givet udtryk for det i den betænkning, der er blevet afgivet.

Jeg vil endvidere takke den højtærede minister for forhåndstilsagnet vedrørende en ændring af § 6, stk. 4. Det kommer vi så tilbage til ved udvalgsbehandlingen.

Morten Lange: Jeg vil gerne takke den højtærede justitsminister, fordi han åbnede mulighed for at få en bedre definition af begrebet vilde dyr end den, min udmærkede kollega lektor Hans Hvass havde tilbudt. Der er ingen tvivl om, at der under andre himmelstrøg findes husdyr, som ved en domstol måtte betegnes som tamme dyr, uanset hvordan man vrider loven, og det var rarest at få det defineret. Det kan udmærket gøres, som den højtærede justitsminister foreslår, således at man fastslår, at loven omfatter som tamme dyr kun sådanne, som er husdyr her i Danmark. Så får man en nogenlunde brugbar definition.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslag nr. 1.

forkastedes med 68 stemmer mod 31; 2 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 2 betragtedes som bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 1.

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling.

vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning i anledning af en den 23. marts 1962 i Helsingfors undertegnet samarbejds-overenskomst mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige.

(Forslaget til folketingsbeslutning findes i tillæg A. sp. 1749, fremsættelsen i tidenden sp. 4524).

Sagen sattes til forhandling.

Per Hækkerup: Det er med glæde, at jeg på mit partis vegne kan give fuld tilslutning til det fremsatte forslag om en samarbejdsaftale mellem de fem nordiske lande. Glæden udspringer af den levende interesse, vi i mit parti har for det nordiske samarbejde, en interesse, som vi ved at vi deler med mange andre i Danmark og også i de øvrige nordiske lande.

Måske netop fordi vi har en sådan levende interesse for det nordiske samarbejde, har vi gennem årene så meget desto mere følt skuffelsen over de dramatiske nederlag, den nordiske tanke ved visse lejligheder har lidt, og de skår i opbygningen af et nordisk samarbejde, som af og til er sket. Det glædelige er imidlertid, at trods disse nederlag for det nordiske samarbejde har man kunnet konstatere en sej vilje til og også en stilfærdig gennemslagskraft af det nordiske sammenhold, som har manifesteret sig på en lang række områder, der for os alle præger vor daglige tilværelse.

De dramatiske nederlag for det nordiske samarbejde, jeg tænker på, er jo for det første, at vi blev nødt til at opgive tanken om at få en nordisk forsvarsunion, og hvor den omstændighed, at dette ikke blev muligt, vel udløste en stærk skuffelse, men samtidig fremkaldte den vilje til på anden måde at sikre det nordiske samarbejde, som lå bag oprettelsen af Nordisk Råd. På tilsvarende måde oplevede vi en stor skuffelse for nordisk sammenhold, da det viste sig, at planerne om en nordisk toldunion blev indhentet af den europæiske udvikling og efterlod i nordisk henseende en usikkerhed om samarbejdets vilkår og muligheder fremover, en usikkerhed, som jeg mener er blevet meget væsentligt reduceret ved det forslag til samarbejdsaftale, som man nu er enedes

om mellem de nordiske lande, og som vi altså har til behandling her.

Det er blevet sagt om denne aftale, at den er en programmerklæring. Kritikerne har over for den anført, at den ikke, således som det var ønsket i det oprindelige forslag fra forslagsstillernes side, indeholder en kodificering i traktatform af det nordiske samarbejde, som allerede praktiseres, og at den heller ikke optrækker nye linjer eller stiller konkrete forslag, fastsætter konkrete forpligtelser i det nordiske samarbejde. Det er rigtigt. Det er rigtigt, at der ikke er tale om en sådan fastlæggelse i traktatform af det nordiske samarbejde, vi allerede har. Jeg tvivler imidlertid om, at det er nødvendigt, sådan som de oprindelige forslagsstillere motiverede det, at fastlægge det nordiske samarbejde i en omfattende traktat.

Man anførte fra forslagsstillernes side i Nordisk Råd, at det ville være betydningsfuldt i det europæiske samarbejde, vi stod over for at videreudvikle, om vi havde fastlagt det nordiske samarbejde i en traktatmæssig form, åbenbart ud fra den forestilling, at så var det urørligt i dette fremtidige europæiske samarbejde. Jeg tror ikke på, at det, selv om vi havde båret os ad på den måde, ville have skabt nogen sikkerhed for opretholdelsen af det nordiske samarbejde, og jeg tror heller ikke på, at det ville have gjort noget synderligt indtryk på de lande, vi skal forhandle med om udformningen af det europæiske samarbejde. Det hænger sammen med, at jeg finder, at grundlaget for det nordiske samarbejde er noget helt andet end en traktats ordlyd og en traktats formelle bindinger.

Det er også rigtigt, at der ikke i traktaten er optrukket nye linjer for det nordiske samarbejde, og det er ganske naturligt, fordi vi i forvejen tilstræber et nordisk samarbejde på praktisk taget alle livets områder. Det gælder i social henseende, det gælder i økonomisk henseende, det gælder i kulturel henseende, det gælder i retlig henseende, det gælder med hensyn til trafikken o. s. v. Hvordan skulle man kunne finde noget nyt og sensationelt at sætte ind i traktaten, når vi i forvejen på alle disse områder forsøger på at opbygge et samarbejde?

Der er et par enkelte områder, hvor vi ikke har et sådant samarbejde; det gælder